

**ВІДДІЛ ОСВІТИ, СІМ'Ї, МОЛОДІ ТА СПОРТУ СЕМЕНІВСЬКОЇ
СЕЛИЩНОЇ РАДИ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

**СЕМЕНІВСЬКИЙ ЗАКЛАД ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ І-ІІІ
СТУПЕНІВ №2 СЕМЕНІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ**

Романенко Жанна Олександрівна
учитель образотворчого мистецтва

**Навчальні матеріали для вивчення тем з
архітектури у курсі мистецтва у 8 класі**

Семенівка 2022

Посібник створений за навчальною програмою

МИСТЕЦТВО

5– 9 класи

Укладачі програми - Людмила Масол, Оксана Коваленко,
Галина Сотська

*Під час роботи над посібником використано матеріали підручника
«Мистецтво» для 8 класу за редакцією Масол Л.М.*

Анотація:

У посібнику розміщені теоретичні та методичні матеріали для вивчення тем з архітектури у 8 класі, які згруповані відповідно до п'яти тем, що стосуються чотирьох архітектурних стилів: античного, романського, готичного та візантійського. Особливе місце у посібнику займає п'ятий, підсумковий блок, матеріали якого можуть бути використані на підсумкових уроках з вивчених тем. У розробці запропоновані прийоми, які, на думку автора, будуть особливо цікавими та ефективними під час вивчення даного матеріалу.

У тексті є посилання на презентації, використання яких обов'язкове під час проведення занять з даних тем.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ АРХІТЕКТУРНИХ СТИЛІВ ЕПОХ: АНТИЧНОСТІ, РОМАНСЬКОЇ, ГОТИЧНОЇ ЄВРОПИ, ВІЗАНТІЙСЬКОГО СТИЛЮ В МИСТЕЦТВІ ВІЗАНТІЇ ТА КИЇВСЬКОЇ РУСІ.....	6
1.1 Мистецтво античності – колыска європейської цивілізації	6
1.2 Архітектурні перлини Візантії та Київської держави.....	9
1.3 Романська архітектура.....	11
1.4 Готична архітектура.....	13
РОЗДІЛ 2. МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ПІДСУМКОВИХ ЗАНЯТЬ З ТЕМИ: «АРХІТЕКТУРА ЄВРОПИ ВІД АНТИЧНОСТІ ДО ГОТИКИ».....	17
2.1 Варіанти вступу до підсумкового заняття.....	17
2.2 Прийоми для роботи на підсумковому уроці з архітектурної теми.....	18
ВИСНОВКИ	21
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	22
ДОДАТКИ	27

ВСТУП

Розуміння особливостей архітектурних ознак європейських стилів є важливим чинником засвоєння основних характеристик різних епох. По-перше, за відомим висловом: «Архітектура - це кам'яний літопис людства;» по-друге, ці творіння чи не найкраще відображують дух епохи, його матеріальні, соціальні, історичні і духовні основи; і, по-третє, твори архітектури людей оточують повсякчас і всюди, і, щоб їх побачити, не варто відвідувати музеї, вони біля нас, а тому варто розуміти те, що є важливим у просторовому середовищі людини.

Темою методичної розробки є пошук ефективних методів та прийомів вивчення окремих розділів програми з мистецтва у 8 класі, зокрема, тих, що стосуються архітектури Європейського культурного регіону.

На початку вивчення курсу мистецтва у 8 класі варто зрозуміти логіку викладення матеріалу під час вивчення тем з мистецтва, які характеризують ту, чи іншу епоху. А саме: логічний поділ матеріалу статей у підручнику(який буде зручним у процесі розуміння рівня культурного розвитку суспільства різних епох.) Отже, кожний такий виклад матеріалу розпочинається зі вступу, де розглянуті: хронологічні, географічні, історичні моменти характеристики епохи. Після цього, як правило, матеріал розподіляється по підтемах: архітектура, скульптура, живопис, ужиткове мистецтво, музика . Важливим також є розуміння термінів : «архітектура, скульптура, живопис, тощо»

Під час роботи над темами з архітектури, необхідно повторити значення поняття «архітектура»

Архітектура – це вид мистецтва, виражальними засобами якого є : масштаб, пропорції, матеріали, тощо.

Як вид мистецтва архітектура є статичною, просторовою, художній образ тут створюється необразотворчим засобом, відтворюючи певні ідеї, настрої та прагнення шляхом співвідношення масштабів, мас, форм, кольору, зв'язку з навколишнім пейзажем, тобто за допомогою специфічних виражальних засобів.

Актуальність обраної теми очевидна з огляду на те, що саме архітектурні надбання людства становлять основу матеріальної спадщини людства. І розуміння основних стильових тенденцій є особливо важливою для сучасної освіченої та розвиненої людини.

Архітектура — вид мистецтва, твори якого є пам'ятками матеріальної та духовної культури людства. Архітектуру називають мистецтвом спорудження дахів, тому що основні архітектурні типи та стилі відрізняються характером покрівель, наприклад, купольна або стояково-балкова системи. Визначний архітектор ХХ ст. Ш. Корбюз'є з огляду на це назвав архітектуру «мистецтвом вписування ліній у небо».[4]

Стародавні греки створювали свій архітектурний зовнішній простір, залишаючи внутрішні приміщення темними та строгими. Базуючись на вимогах навчальної програми, матеріали посібника націлені на виконання завдань курсу «Мистецтво у 8 класі», зокрема, під час вивчення розроблених тем учні матимуть змогу:

- орієнтуватися в архітектурних особливостях стилів мистецтва (античний, візантійський, романський, готика);
- знати вітчизняні й світові архітектурні пам'ятки стародавніх епох
- розрізняти ознаки архітектурних стилів (античний, візантійський, романський, готика);
- використовувати різні художні матеріали у зображенні архітектурних споруд і виконувати живописні й графічні композиції у різних стилях;
- використовувати спеціальну термінологію під час колективних обговорень явищ мистецтва
- застосовувати набуті знання і вміння в художньо-творчій діяльності, під час виконання проектів
- усвідомлювати необхідність збереження мистецької архітектурної спадщини рідного краю й світу;
- оцінювати і висловлювати власне судження щодо творів архітектурного мистецтва.[1]

РОЗДІЛ І.

ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ АРХІТЕКТУРНИХ СТИЛІВ ЕПОХ: АНТИЧНОСТІ, РОМАНСЬКОЇ, ГОТИЧНОЇ ЄВРОПИ, ВІЗАНТІЙСЬКОГО СТИЛЮ В МИСТЕЦТВІ ВІЗАНТІЇ ТА КИЇВСЬКОЇ РУСИ

1.1. Мистецтво античності – колыска європейської цивілізації.

Архітектура Греції стала зразком для всієї європейської цивілізації.

Прийом: Інформація для роздумів:

(Робота з таблицею послідовності архітектурних стилів Європи:
(Додаток 1)

Завдання: Розглянемо таблицю 1 (*варто написати таблицю не у тексті презентації, а на папері, щоб на кожному уроці вона увесь час була перед очима і у будь-який момент можна було звернути на неї увагу*) і зачитаємо назви стилів архітектури, які нам доведеться вивчити до кінця року. (*Хронологію не зачитувати. Звернути увагу лише на початок – VII ст., і кінець – XX ст.*)

Таблиця 1. Архітектурні стилі Європи. (Додаток 1)

Очевидно, що античним стилем варто розпочати екскурс по історії європейської архітектури. І під кінець курсу (8 класу) стане зрозумілим, чому три стилі виділено червоним кольором? (*Це проблемне завдання, яке учням варто озвучити на початку курсу.*)

Під кінець першого заняття (*антична архітектура*) учні повинні відповісти на запитання: за якими головними, ключовими, знаковими та очевидними ознаками ми впізнаємо архітектуру античного стилю і що у ній винайшли греки, а що римляни?

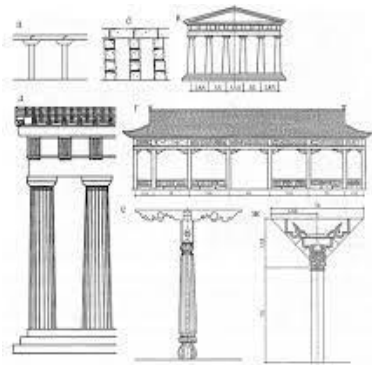
Матеріал для роздумів 1. (Грецька антична архітектура)

Робота з презентацією [«Архітектура античності:»](#)

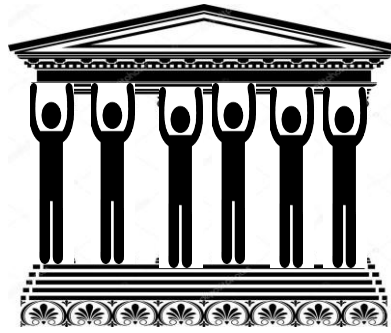
Робота зі стіною нотаток: Античність – це період розвитку грецької та Римської цивілізацій з 12 ст. до н.е. до 5 ст. н.е.

Перед подачею матеріалу даємо проблемне запитання: Чому грецька античність зараз переважно у руїнах?

1. Для грецьких споруд (*храмів*) найбільш характерною була опорно-балкова система будівництва (*мал.1*). (*для кращого запам'ятовування варто на уроці запропонувати учням за лічені секунди «побудувати» динамічну схему цієї системи.*)

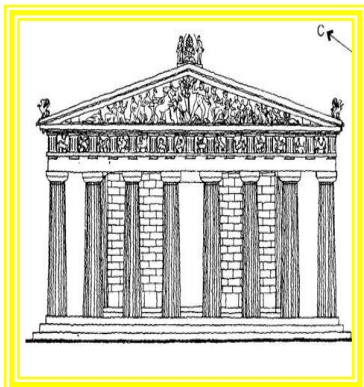
Мал.1

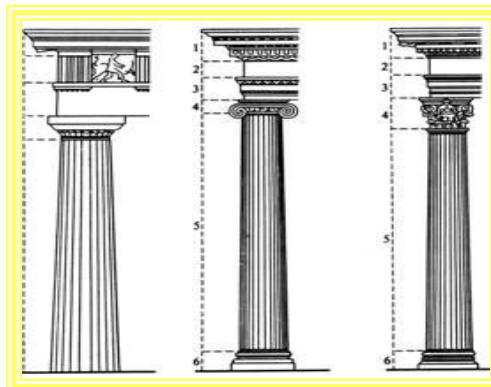
Мал.2

Після розгляду і пояснювальної бесіди діти приходять до висновку, що величні і пропорційні, довершені античні грецькі споруди не мали достатньої міцності.

2. Для естетичної і стильової довершеності грецькими зодчими було створено ордерну систему будівництва і храми набули подібного вигляду: (мал. 3, 4) (Замалювати схему у зошити, вдома у вільну хвилинку, за бажанням, намалювати власну ідею храму у грецько-античному стилі)

Мал.3

Мал.4.

Грецькі архітектурні ордери: дорійський, іонійський, корінфський (замалювати, дати коротку словесну характеристику)

Ці терміни ми вживатимемо:

Словничок (на стіну нотаток):

фронтон- трикутник, утворений двосхилим дахом (оздоблений, як правило, рельєфами);

портик – добудова до основної споруди з колонами і фронтоном

3. До нашого часу дійшли такі відомі грецькі споруди:

Афінський акрополь:

- Парфенон (храм богині Афіні Парфенос); (Ордер?)
- Ерехтейон (з портиком каріатид); (Ордер?)
- Храм Ніки Аптерос (богині перемоги) (Ордер?)

Прийом «Мистецька експертиза»: клас ділимо на три групи, бо аналізуємо три споруди (зручно по рядам, оперативно,) озвучуємо завдання: У яких ордерах збудовані ці споруди?

Висновок, (за матеріалами написів на стіні нотаток), власне те, що варто занотувати у зошити (за бажанням)

- Античність – це період розвитку грецької та Римської цивілізацій з 12 ст. до н.е. до 5 ст. н.е.
- Опорно-балкова система будівництва у Греції.
- Грецькі архітектурні ордери: дорійський, іонійський, корінфський.
- фронтон- трикутник, утворений двосхилим дахом (оздоблений, як правило, рельєфами);
- портик – добудова до основної споруди з колонами і фронтоном
- Афіський акрополь:
- Парфенон (храм богині Афіні Парфенос);
- Ерехтейон (з портиком каріатид);
- Храм Ніки Аптерос (богині перемоги)

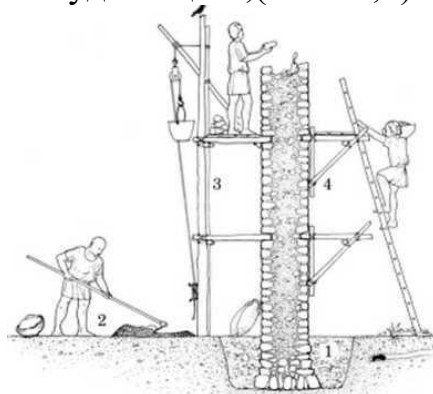
Матеріал для роздумів 2 (Римська антична архітектура)

Коротка інформація (може надати вчитель, може учень)

Колізей Колізей або амфітеатр Флавіїв— амфітеатр, пам'ятка давньоримської архітектури, одна з найграндіозніших та найвідоміших споруд античного світу. Будівництво амфітеатру було розпочато за наказом імператора Веспасіана у 72 році н. е. і завершено у 80 році н. е. вже за правління його сина, Тіта. Колізей розташований в Римі. На момент завершення будівництва був наймісткішим амфітеатром у світі — вміщував до 50 тис. глядачів. Колізей діяв з 80 по 404 роки, переважно як місце гладіаторських боїв, видовищних битв із тваринами та публічних страт. Має майже двохтисячну історію, пережив кілька землетрусів, десятки військових конфліктів, з його трибун брали каміння для цивільного будівництва, стіни та підмостки споруди руйнувались від коріння рослин, які проростали крізь нього А він досі величний і могутній є символом імперської могутності Стародавнього античного Риму. [3]

Запитання на випередження: як ця і багато інших римських споруд дожили до нашого часу?

1. Для римської архітектури характерно використання монолітно-оболоночної системи будівництва,(мал. 4,5):

Мал.5

2. Винаходи римлян в мистецтві архітектури (робота з презентацією)

- будівельний матеріал - бетон,
- арку, аркаду , (схематично замалювати)
- тріумфальні споруди - арки, колони,
- акведуки – перші у Європі водопроводи, (схематично замалювати)
- дороги, мости, для зручності пересування військ,
- терми- суспільні лазні,
- склепіння, купол для храмового будівництва,
- базиліки – споруди для суспільних зборищ(схематично замалювати)

3. Відомі римські споруди епохи античності:

- Римський Пантеон - храм усіх богів,
- Колізей- амфітеатр для масових видовищ,
 - тріумфальні арка та колона Траяна

Завдання: Яким чином римські архітектори використали грецькі архітектурні надбання? (римляни використали грецький архітектурний ордер, як декорацію для споруд, портики у грецькому стилі,)

1.2 Архітектурні перлини Візантії та Київської держави

Роботу над вивченням теми варто розпочати з розгляду хронологічної Таблиці 1. Архітектурні стилі Європи. У ході розгляду з'ясуємо, що наступником греко-римської античності стає Візантія.

Робота з презентацією [«Архітектурні перлини Візантії та Київської держави»](#)

Матеріал для роздумів.

На стіну нотаток:

Епоха середньовіччя розпочалась з часу падіння Римської імперії (476 р.) і тривала до 15 століття до початку епохи Відродження.

1. Результатом поділу величезної імперії стало утворення Західної і Східної Римських імперій, центром останньої при цьому стало місто Константинополь (сучасний Стамбул), названий так на честь імператора Костянтина

2. Важливою у кожній культурі є релігія.

- Пригадайте, якими були вірування жителів Римської імперії до її поділу? (Греки і римляни були язичниками).

- Коли виникло християнство? (Перші християни з'явилися у надрах Римської імперії ще у I ст. і були нещадно переслідуваними)

- Імператор Костянтин видав Міланський едикт (313 р), що дозволив вільне сповідання християнства в імперії.

- Отже, можна з упевненістю стверджувати, що візантійці сповідували християнство.

- Запитання: який зв'язок між розвитком архітектури і релігією ви вбачаєте? (*християнство як нова релігія, спонукало до нового будівництва*)

3. Християнство, як новий релігійний світогляд, поставило нові завдання в архітектурі, а також в образотворчому мистецтві, в ілюструванні книг, одязі, обрядах.

4. Зароджується *візантійський стиль* у мистецтві.

5. Балканами він поширився на Київську Русь, де існував багато століть.

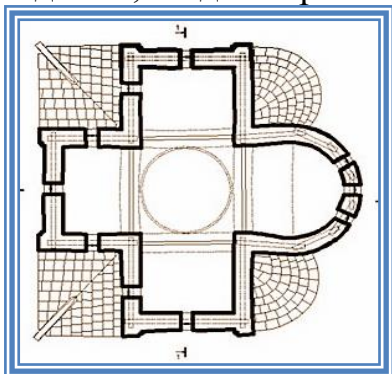
6. Основні риси візантійського стилю в архітектурі:

Проблемне запитання: основне завдання християнства- прославити єдиного Бога (монотеїзм), тож якими можуть і повинні бути християнські храми? (*Величними і урочистими, з багатим оздобленням*)

7. Візантійський християнський храм - це хрестово-купольний храм, де приміщення складаються з нефів (*базиліка*) і перетинаючись, утворюють у плані хрест. (*мал.6.*)

8. На місці перетину будували купол. Що, чи кого міг він уособлювати? (*Купол – це уособлення Бога, небесного зводу*)

9. Куполи візантійських християнських храмів були: цибулеподібної, шоломоподібної, іноді шатрової форми (*мал 7.*) .

Мал.6.

Мал. 7

10. Завдання за слайдом № 9 презентації « Архітектурні перлини Візантії та Київської держави»: Впізнати споруди візантійського стилю.(4,5, 7)

11. Найвідоміші у світі пам'ятки візантійської архітектури- собор Святої Софії в Константинополі (м. Стамбул, Туреччина), церква Сан Вітале у Равенні, Мавзолей Галли Плацидії у Равенні.

12. Інтер'єри храмів розкішно оздоблювались мозаїками, фресками, іконами. Сюжети - біблійні та орнаментальні.

13. Запитання: Для якої мети християни так оздоблювали свої храми? (*головна мета – вразити віруючих, прославити Бога, укріпити позиції християнського духовенства та існуючої влади.*)

14. Християнський світогляд був прийнятий Київською Руссю як панівний.

На дошці – логічна схема для запам'ятовування (бажано написана на папері):

988 рік - хрещення Русі (християнський світогляд),

↓
- візантійський стиль у мистецтві

↓
хрестовокупольна архітектура

↓
монументальний живопис (фрески, мозаїки)

15. Зразки храмової архітектури княжої Русі:

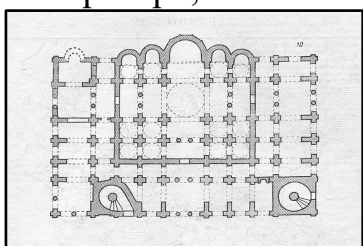
Десятинна церква (996 р.) - не збереглась,

Спасо-Преображенський собор у Чернігові (1036 р.), П'ятницька церква у Чернігові (кінець 12 - поч.13 століття)

Собор Святої Софії у Києві (1011-1018 р.) (прочитати статтю на с.40-41, знайти план собору і замалювати, провести екскурсію по Софіївському собору)

У ході екскурсії обговорити деталі:

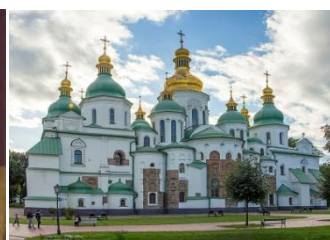
- Багатонавовий (багатоневний) хрестовокупольний план (мал.8)
- Реконструкція, яка знаходиться всередині храму (мал 9.)
- Параболічні куполи (13) (мал.9), зараз – барокові, перебудовані за гетьманської пори у 18 столітті; (мал10.)
- Інтер'єри оздоблені у візантійському стилі: мозаїки: «Оранта», «Христос-Пантократор», «Благовіщення», фрески: «Родина князя», «Скоморохи»

Мал.8.

Мал.9

Мал. 10

16. Відповіді на запитання на с.41

17. Робота з презентацією: слайд 23 (Впізнайте, де, на вашу думку, храми, збудовані у візантійському стилі?) (2, 4, 6)

1.3 Романська архітектура

1. Роботу над вивченням теми варто розпочати з розгляду хронологічної Таблиці 1. Архітектурні стилі Європи. У ході розгляду з'ясуємо, що у Західній Європі у часи середньовіччя сформувалось два стилі – романський та готичний.

2. Актуалізація вивченого про попередні стилі.

Прийм: «Мистецьке коло» (Учні стають у коло, кожному попередньо роздано картку з візуальним завданням (Додаток 2) Кожен по черзі, показуючи всім зображення, коротко розповідає про зміст, автора чи сенс того, що зображено на картці. Таким чином йде фронтальне і оперативне повторення попередньо вивченого матеріалу

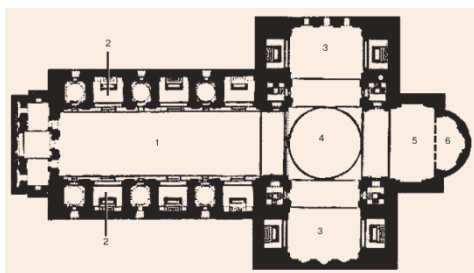
Робота з презентацією «[Романська архітектура](#)»

Матеріал для роздумів

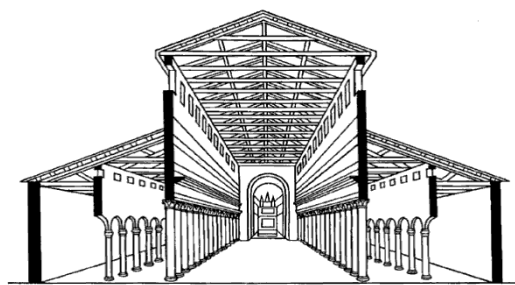
Середньовічна Європа- (йдеться про період розвиненого середньовіччя, коли відбувається формування першого архітектурного стилю- романського XI- XII століття, який охоплює територію Франції, Німеччини та Італії,) це період феодальних міжусобиць, набігів варварських племен зі сходу. Тому архітектура цього періоду відповідає потребам часу; будують такі типи споруд, які дійшли до наших днів: кам'яні фортеці, захисні споруди, храми. Показними на сьогодні є середньовічні романські храми. [5]

Романські храми:

- захищали місто і його населення від ворогів, тому мали:
- товсті стіни;
- вузькі, як бійниці, вікна;
- складались з простих геометричних об'ємів. (*паралелепіпеди, конуси, піраміди, циліндри...*)
- мали форму латинського хреста, додаток 4, (мал.11.)
- мали, як правило, три нефи (мал.12.) (*пригадати, які традиції наслідує така форма будівництва (форма римської базиліки)*)

Мал.11

Мал.12

Слайд 8. Практична робота 1.

Розглянути фото храмів і показати нефи у конструкції кожного з них.

Слайди 10- 16

Практична робота 2.

Уявимо, що нам треба впізнати споруду(храм) романського періоду серед інших споруд. Але для цього нам варто знати характерні особливості архітектури стилю.

1. Строгі, прості геометричні об'єми
2. Вікна романського стилю обрамлені перспективними арками
3. Аркатурні пояси на фасадах
4. Портали церков та храмів романики прикрашували скульптурними рельєфами (*Портал- парадний вхід у храм*)
5. В середині храми мали хрестоподібні склепіння
6. В інтер'єрі: внизу – аркада, вгорі арочні вікна (*Аркада- послідовність арок*)
7. На стінах храмів були фрески та рельєфи.

8. На капітелях колон – рельєфи людей , стилізованих рослин, фантастичних істот

Приклади романських храмів:

- Марія Лаах, Німеччина
- Кафедральний собор, Майнц, Німеччина
- Вормський собор у Німеччині
- Нотр-Дам ла Гранд у Пуатьє, Франція
- Пізанський собор, і вежа (падаюча)

З історії шедевра: с. 48-49 «Пізанський собор» (підготувати коротку віртуальну екскурсію за рубрикою підручника)

Завдання для закріплення:

Слайд 26

Впізнай романські храми.

Замкова архітектура середньовіччя – зразок романського стилю в архітектурі

Проблемне завдання:

Розгляньте зображення середньовічних романських замків

Слайди 28-35 і сформулюйте самостійно головні риси замкової архітектури романики

- Замок Каркасон, Франція
- Замок Альгамбра (Іспанія)
- Віндзорський замок, Англія
- Імператорський замок Карлштейн поблизу Праги.
- Кам'янець-Подільська фортеця (Хмельниччина)
- Хотинська фортеця (Чернівецька обл.)
- Луцький замок (замок Любарта) Волинь, Україна
- Акерманська (Білгород-Дністровська)фортеця, Україна
- Мукачівський замок Паланок, Україна

Практичне творче завдання: намалювати замок чи храм у романському стилі, систематизувавши вищеописані ознаки.

1.4 Готична архітектура

Роботу над вивченням теми варто розпочати з розгляду хронологічної Таблиці 1. Архітектурні стилі Європи. У ході розгляду з'ясуємо, що у Західній Європі у часи середньовіччя сформувалось два стилі – романський та готичний. Особливості романики було розглянуто на попередньому уроці, отже, на часі вивчення готичної архітектури XIII-XIV століть

2 Актуалізація вивченого про попередній стиль.

Прийом: «Ідентифікація твору»

Впізнай мене:

1. *« Я маю форму римської базиліки, а якби ви подивились на мене зверху, нагадую латинський хрест. Мої портали арковидні та мають*

оздоблення у вигляді рельєфів на біблійні теми. Мої стіни товсті, а вікна вузькі та обрамлені арками. Тому всередині у мене темно, а якби ви підняли очі на стелю то побачили б там хрестові склепіння. На капітелях моїх колон скульптурні зображення людей, тварин та химер... Хто я?»(Романський храм)

2. «Я височію на горі, чи горбі. Мої стіни товсті та високі, навколо стін глибокий рів з водою. Все налаштовано на зустріч з ворогом. Його буде видно зі сторожових веж, які знаходяться по всіх крайніх моїх точках. Над усіма вежами знаходиться вона- найвища і найголовніша – пригадай її назву! Хто я?» (Романський замок)

3. Вступна розповідь: (повідомлює вчитель, чи учень)

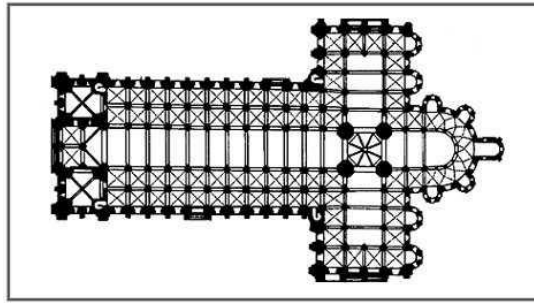
Прийом : «Літературна пауза»:

«На площі перед Собором зібралось кілька сотень людей. Тут, здавалось, вмістилось все місто. Юрба вирувала і не вицухали пристрасті. Сьогодні тут вирішуються важливі проблеми. Судитимуть якогось в'язня, який намагався втекти із в'язниці і пограбувати якусь крамницю з наїдками та напоями, а тоді обіцяли повідомити про важливі міські події, про те, що майстри міської ткацької мануфактури дуже пригнобили своїх підмайстрів. А тоді будуть виступати мандрівні актори аж із далекого Марселя, чи Парижа... Кажуть, що будуть і цигани з їх несамовитими танцями, жартами та підступами.. І все це буде вирувати під височезними соборними стінами. А потім вся оця юрба заповнить увесь простір необ'ємного Собору. Тут під височезними арками все величне і різнобарвне від сотень променів сонця, що пробиваються крізь сотні і тисячі малесеньких барвистих скелець вітражних величезних вікон. А стіни та колони покриті, наче кам'яним мереживом, зображеннями святих, химерних рослин, тварин, масою вигадливих візерунків... І кожному, хто зайшов у Собор, здається, що перебувають вони у якійсь величній і таємничій казці.»(Текст автора)

Виходячи з почутого, зробимо висновки про основні розпізнавальні особливості готичного храму . (Див. презентацію , [«Архітектура готичного стилю»](#) Слайди 9-20)

- Готичне середньовіччя- це стиль, основні риси якого сформувались у 13-14 століттях у Європі;
- готичні риси розповсюдились на храмову і світську (адміністративну) архітектуру;
- оскільки християнський світогляд залишався панівним, то й готичні храми теж мали форму латинського хреста, додаток 4, (мал.13);
- готичний храм- головна споруда середньовічного міста- синтез архітектури, скульптури і живопису (мал14.);

Завдання: довести, що справді має місце поняття синтезу трьох видів мистецтв (архітектурні деталі, скульптурне оздоблення, вітражі.)

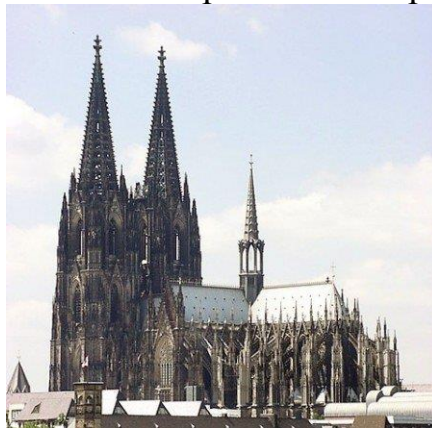

Мал. 13

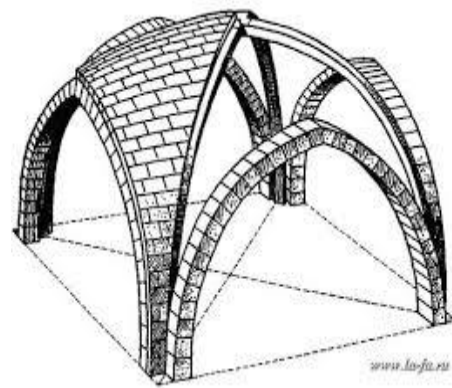

Мал.14

- Вертикальність, висотність конструкцій, що ніби ринуть у небо;
- замість куполів на перетині нефів та з боків вгору – гострі вежі та шпильі;
- наявність стрілкового хрестового склепіння, додаток 4, (мал.16);

Мал.15

Мал. 16

- складна система конструкції готичного храму робить стіни тоншими і стін стало менше, ніж вікон;
- на фасаді – вікно – кругле – у Франції (роза), у Німеччині, та в інших країнах Європи - стрілчасте вікно;
- видовжені вікна, стрілчаті арки, вигадливий декор;
- перспективні стрілчасті портали, щедро прикрашені скульптурою;
- величезні вікна, оздоблені вітражами;
- в інтер'єрі собору хрестоподібні, чи зірчасті зводи, багато світла
- систематизувавши всі зовнішні ознаки готичних храмів, можна скласти узагальнену схему: Додаток 3, (мал. 17).

Мал.17

Завдання 1. Замалюйте спрощену схему храму.

Завдання 2. Спробуйте, використовуючи замальовки, дослідити будову будь-якого іншого храму Європи.

Приклади готичних храмів Європи:

- Нотр-Дам де Парі (Франція);
- Шартрський собор (Франція);
- Ам'єнський собор (Франція);
- Страсбурзький собор (Франція);
- Міланський собор (Італія);
- Лінкольнський собор (Англія);
- Кельнський собор (Німеччина);

Завдання: «У вільну хвилинку»: Придумати завдання на зразок «Ідентифікація твору» (Можна приготувати опис храму, намалювати його, підготувати питання по темі, приготуватись до діалогу, тощо)

РОЗДІЛ 2

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ПІДСУМКОВИХ ЗАНЯТЬ З ТЕМИ: «АРХІТЕКТУРА ЄВРОПИ ВІД АНТИЧНОСТІ ДО ГОТИКИ».

2.1 Варіанти вступу до підсумкового заняття

Вступ . (1) Мотивація навчальної діяльності

Прийом «Літературна пауза»

«Цілий день промайнув швидко. Я ходила по Львову, дивилась на красу цього неповторного міста і раптом мені спало на думку випити чаю, чи кави. Тим більше, що опинилась на одній із затишних вулиць Львова, якраз під вивіскою: «Кав'ярня.» Не вагаючись, я зайшла всередину. Те, що я побачила, мене дуже вразило! Поки мені готували замовлення, роздивлялась навколо.

Це була підземка, було темно, навколо всі стіни, що мене оточували, були з відкритої не штукатуреної цегли, на дерев'яних, грубо обтесаних кілках висіли ліхтарі у кованих оправі. Навколо стояли столики з товстих широких дощок простої конструкції. І між усім цим снували офіціанти в одязі європейського середньовіччя. Лише гаджети у руках у відвідувачів та наші сучасні джинси та кросівки нагадували, що я у XXI сторіччі

Вікна були арковими та вузькими, а на них стояли букетики з сухоцвітів. По столиках замість яскравого електричного освітлення були запалені свічки і це додавало до атмосфери особливої таємничості. Все було стильно і загадково

Вже потім я дізналась, що пила каву у львівській кав'ярні, яка відносилась до ряду «концептуальної»

І взагалі, по всьому світу у туристичному бізнесі XXI століття увійшли у моду такі концептуальні заклади.

Оголошення завдання уроку . Отже, і ми сьогодні займемось створенням подібних стильових концепцій, виходячи з чотирьох стилів, які щойно вивчили.

Завдання уроку: створити чотири дизайнерські ескізи з готових, обраних у процесі заняття об'єктів, а також зі створених руками дітей елементів, що відповідають вивченим ознакам кожного з чотирьох європейських стилів: античного, візантійського, романського, готичного.

Вступ (2) Актуалізація вивченого

Обладнання та створення атмосфери:

(Див. Додаток 4.) Схема розміщення парт та столів зі стільцями.

1. Прийом «Класифікація»

Виготовляються картки, на яких написані: дати, прізвища митців, назвами творів мистецтва, короткі характеристики стилів(античності, візантійського, романики, готики) (Додаток 5)

Вчитель роздає по 6-7 карток(від кількості учнів) кожному. Крім класифікаторів варто призначити по 1 експерту до кожного столу:

«Античний стил», «Візантійський стил», «Романський стил», «Готичний стил»

Класифікатори читають тексти карток (мовчки,) і відповідно кладуть їх на той стил, до якого належить те, чи інше поняття чи характеристика. Експерти перевіряють правильність роботи класифікаторів і у разі суперечності, звертаються до вчителя.

По закінченню роботи на кожному столі буде перелік основних характеристик того, чи іншого стилю. Експерти перевіряють і кажуть кількість помилок учителю (за цією роботою експерти отримують оцінку.)

Робота з презентацією [«Архітектура чотирьох стилів»](#). Прийом: впізнай стиль інтер'єру.

2.2 Прийоми для роботи на підсумковому уроці з архітектурної теми

Актуалізація вивченого

Прийом : «Діалоги»

Попередньо парам учнів (8 осіб, бо 4 стилі,) дається завдання підготуватись до діалогу по кожному стилю. Діти по черзі задають питання, що стосуються з теми, одне одному.

Зразок діалогу з теми: «Архітектура античності»

1 учень:

- Культуру яких цивілізацій охоплює поняття античності? (Стародавніх Греції та Риму);

2 учень:

- Якими були вірування греків? (Греки були язичниками, мали багатий пантеон богів: Зевс, Гера, Посейдон, Гермес, Афіна....);

1 учень:

- Коли у культурі греків відбувся особливий культурний підйом?(у V-IV століттях) ;

2 учень:

- Які архітектурні ордери винайшли грецькі зодчі?(Дорійський, іонійський, коринфський);

1 учень:

- З яких елементів складається грецький храм (на прикладі Афінського Парфенону) (Колони, карниз, фронтон, двосхилий дах);

2 учень:

- Що в архітектурі нового винайшли римляни?(бетон, купол, арку, акведуки, базиліку, тощо)

1 учень:

- Пригадай грецькі та римські відомі архітектурні споруди

(Парфенон, храм Ніки , Ерехтейон, храм Артеміди, Пантеон, Колізей, тріумфальні споруди: арки, колони)

У ході діалогів діти актуалізують знання з вивчених тем, розвивають зв'язне мовлення, вчать вибирати головне, отримують оцінки.

Прийом «Дизайн ескізу інтер'єру певної стильової концепції»
Звертаємось до презентації [«Архітектура чотирьох стилів»](#)

Вчитель з дітьми напередодні готує деталі до кожного ескізу (Додаток 6)

Крім того, готує картки з зображеннями меблів, посуду, інших аксесуарів майбутніх інтер'єрів.

«Дизайнери» інтер'єру (по двоє на кожний стиль) перебираючи запропонований матеріал, прикріплюють на дошку у певному порядку елементи інтер'єрів того чи іншого стилів(вікна, колони, тощо)

Прийом : «Практична робота: створюємо колаж» Додаток 7

Вчитель напередодні готує роздруковані картки з зображеннями впізнаваних споруд кожного зі стилів (щоб споруда вмістилась на папір формату А-5.) Діти (двоє) обирають одну з карток обраного стилю(античний, візантійський, романський, чи готичний) вирізають по контуру споруду, клеють на аркуш А-5 формату(вертикального) і домальовують кольоровими олівцями деталі краєвиду- небо, природу, тощо.

Готові колажі приєднують до одного з чотирьох концептуальних ескізів.(на ескізах обов'язковим елементом кожного є картина, от саме ці картини створюють діти у ході даного прийому)

Прийом: «Мистецьке коло»

Вчитель напередодні готує і роздруковує фото із зображеннями архітектурних споруд різних стилів(античного, візантійського, романського, готичного) і роздає кожному з учнів по одному. Діти по черзі коротко говорять до якого стилю належить споруда,зображена на фото, при цьому аргументують свою думку.

Прийом: «Ідентифікація твору»

Вчитель, або особливо творчі учні напередодні обирають відомий архітектурний об'єкт і намагаються, не називаючи його, описати якомога точніше, щоб решта учасників могли ідентифікувати його.

Приклад подібного завдання може бути таким впізнати що це?:

Нотр Дам де Парі:

« Я великий гарний храм, будувався довго, але остаточно був збудований у 14 столітті у Парижі. Маю дві вежі прямокутної форми на передньому фасаді. Посередині на мені вікно- роза і три урочисті перспективні портали. Але таких, як я, у Франції схожих немало. Щоб ви мене впізнали швидше, я – один з архітектурних та духовних символів Франції і мене у 2019 році спіткала страшенна трагедія- внаслідок пожежі

мене було дуже пошкоджено. Мені було дуже боляче. Але зараз ведуться активні роботи з моєї відбудови та реконструкції. Хто я?»

Парфенон:

«Я колись величний і стрункий храм. Головною моєю окрасою були ряди дорійських струнких колон та фронтон, оздоблений великим Фідієм. І я присвячений нашій головній богині, яка завжди була покровителькою нашого міста. Зараз я напівзруйнований, мої рельєфи знаходяться у Британському музеї, але туристи з усього світу все-одно прагнуть доторкнутись до моїх уцілілих колон. Хто я?»

Бажано після вгадування ці твори демонструвати на екрані для кращого повторення і запам'ятовування.

ВИСНОВКИ

Особливо важливе практичне значення мають естетичні знання щодо основ процесу сприйняття художніх творів. Ці знання сприяють не тільки визначенню певних аспектів закономірностей художнього відображення дійсності дітьми а й допомагають визначити нахили і можливості кожного.

Набуті теоретичні знання, особливо з основ архітектурної грамотності, дуже важко сприймати без належного унаочнення. Тому необхідно на кожному занятті демонструвати мистецькі твори на екрані.

Сприйняттю нелегкої теорії значно допомагають різноманітні інтерактивні прийоми та практичні методи закріплення знань.

Важливим моментом є розгляд мистецьких тенденцій у тісному зв'язку з історичними подіями та глобальною логікою розвитку людства з найдавніших часів до сьогодні.

Особливу увагу у підготовці та розробці розглянутих тем приділено унаочненню, виконаному руками дітей та роздруківкам. Враховуючи прагнення сучасних здобувачів освіти до практичного застосування знань та вмінь, було акцентовано увагу на практичних інтерактивних прийомах навчальної діяльності.

Нові тенденції в освіті спрямовують роботу на практичні вміння та застосування здобутих знань у реальному житті. Саме застосування різних інтерактивних, творчих прийомів та вправ сприяють засвоєнню матеріалу і переконують дітей у необхідності оволодівати різноманітними за своїм характером навичками і розвитком у різних напрямках.

Дана робота буде корисною як для учнів 8 класів, такі для вчителів мистецтва чи образотворчого мистецтва, керівникам мистецьких гуртків чи студій.

Список використаних джерел

1. Масол Л. Мистецтво 5-9 класи: Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів, від 07.06.2017.
2. Дубчак Л. Естетика: Посібник для підготовки до іспитів. К., 2007.
3. Михалев В.П. Видова специфіка мистецтва і синтез мистецтв. – К., 1986.
4. Роменець В.А. Психологія творчості. – К., 2002.
5. Дмитриева Н. Краткая история искусств. Выпуск 1. – М., «Искусство» 1985.
6. Нелюба А.М. Словник мистецтва.- Х., 1996
7. Л.Шелестова Ціннісне ставлення до культури та мистецтва.- К.: Шк.світ, 2012
8. <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D1%96%D0%B7%D0%B5%D0%B9>
9. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>
10. <https://osvita.ua/vnz/reports/culture/10555/>

ДОДАТКИ

Додаток 1.

Таблиця 1. Архітектурні стилі Європи

Номер п/п	Назва архітектурного стилю	Хронологічні рамки
1.	Античний (Греція, Рим)	VII ст. до н. е.-V ст.
2.	Романський	XI-XII ст..
3.	Готичний	XIII-XIV ст..
4.	Візантійський	VI-XIII ст..
5.	Ренесанс	XV-XVI ст.
6.	Бароко	XII-XIII ст..
7.	Класицизм	XIII-XIX ст.
8.	Модерн	Кін. XIX- поч. XX ст.
9.	Конструктивізм	XX ст
10.	Деконструктивізм	XX ст..
11.	Еклектика	XX ст.
12.	Хай-тек	XX ст.

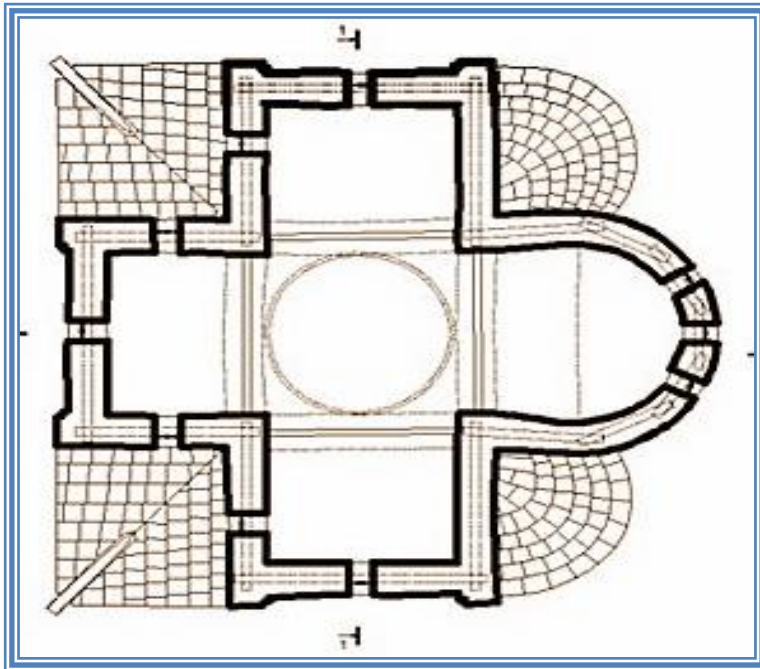
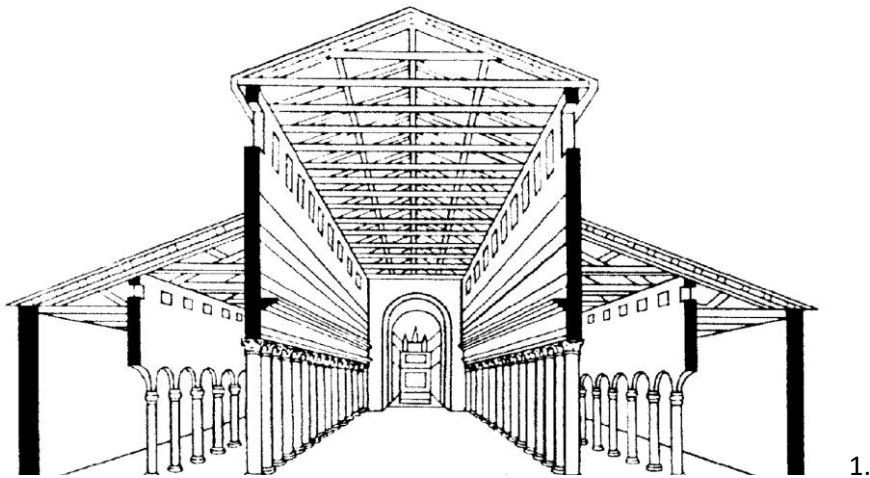
Додаток 2 (на 6 аркушах:)
с. 24- 29

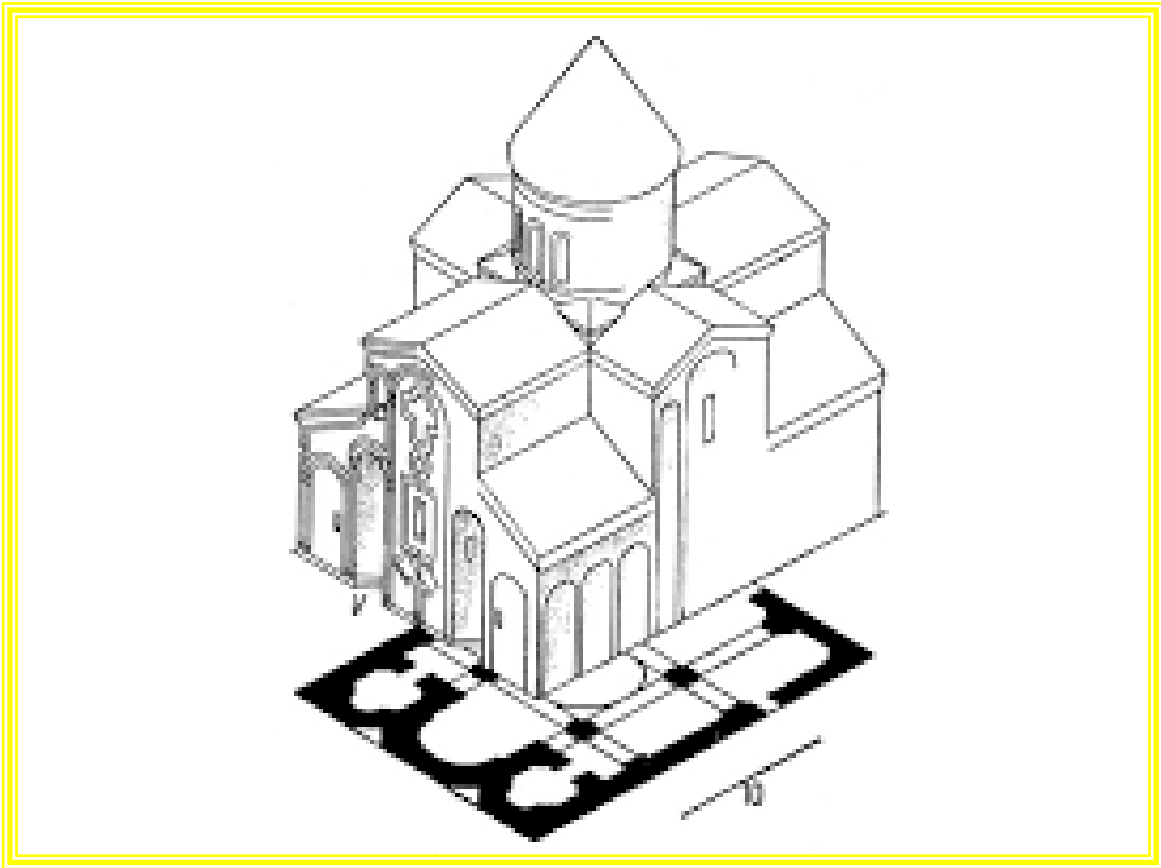
Прийом: «Мистецьке коло»

*До прийому: «Мистецьке коло» (надрукувати в натуральну величину,
розрізати)*

*Роздати кожному, чи побажання, потребі. Діти стають у коло, щоб могли бачити
картки з зображеннями. По черзі показують картки і озвучують коротку розповідь про
зображуване*

Коротко розказати про зображуване: країна, епоха, що це?

3.

4

5.

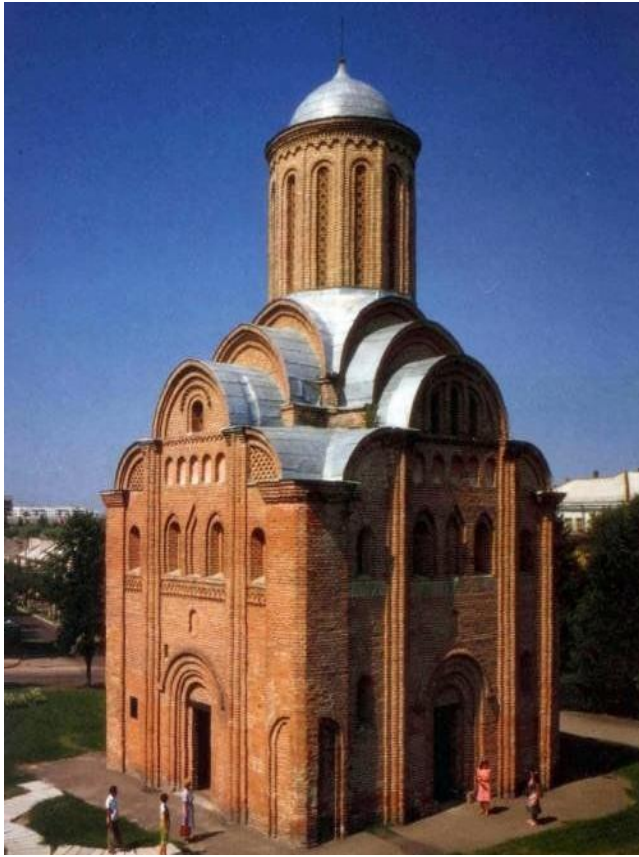
6

7.

8.

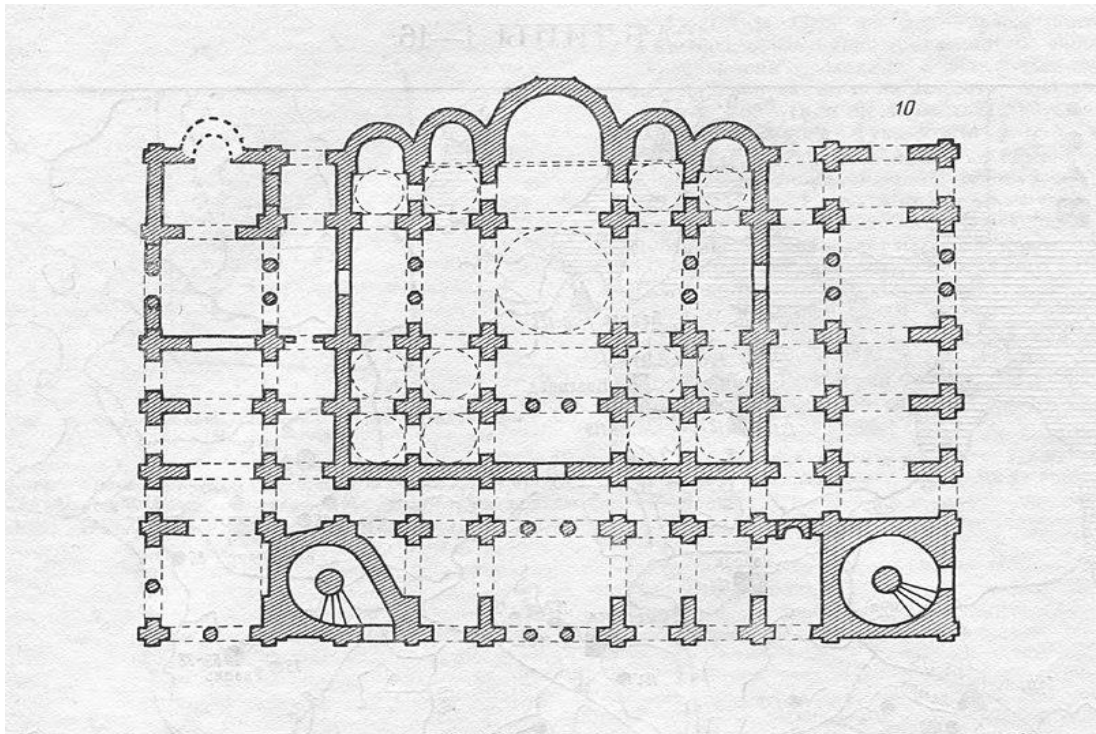
9.

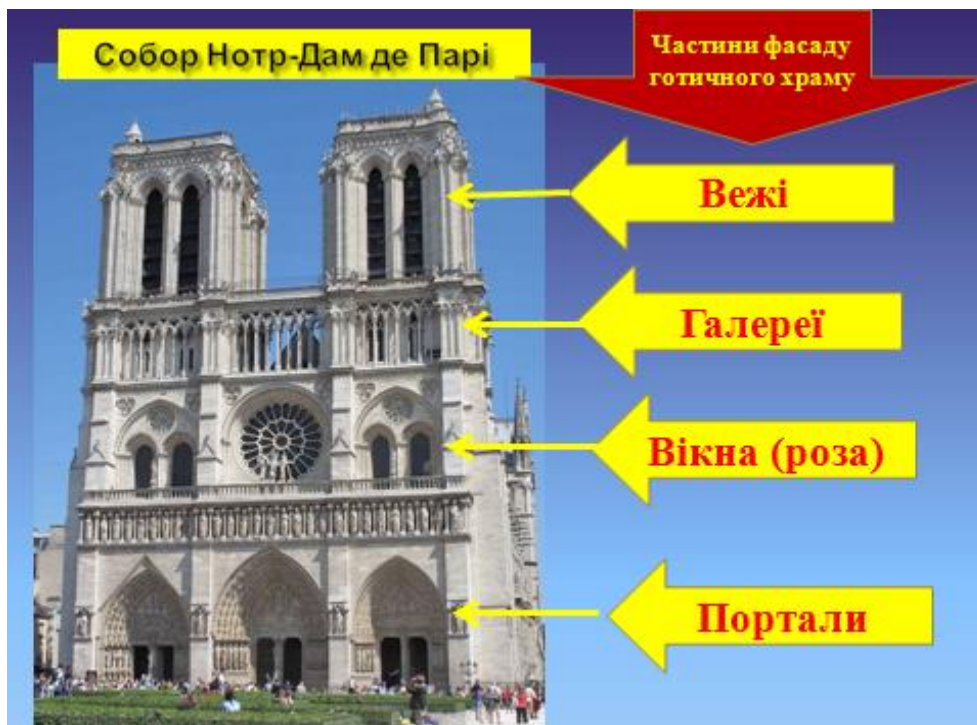
10.

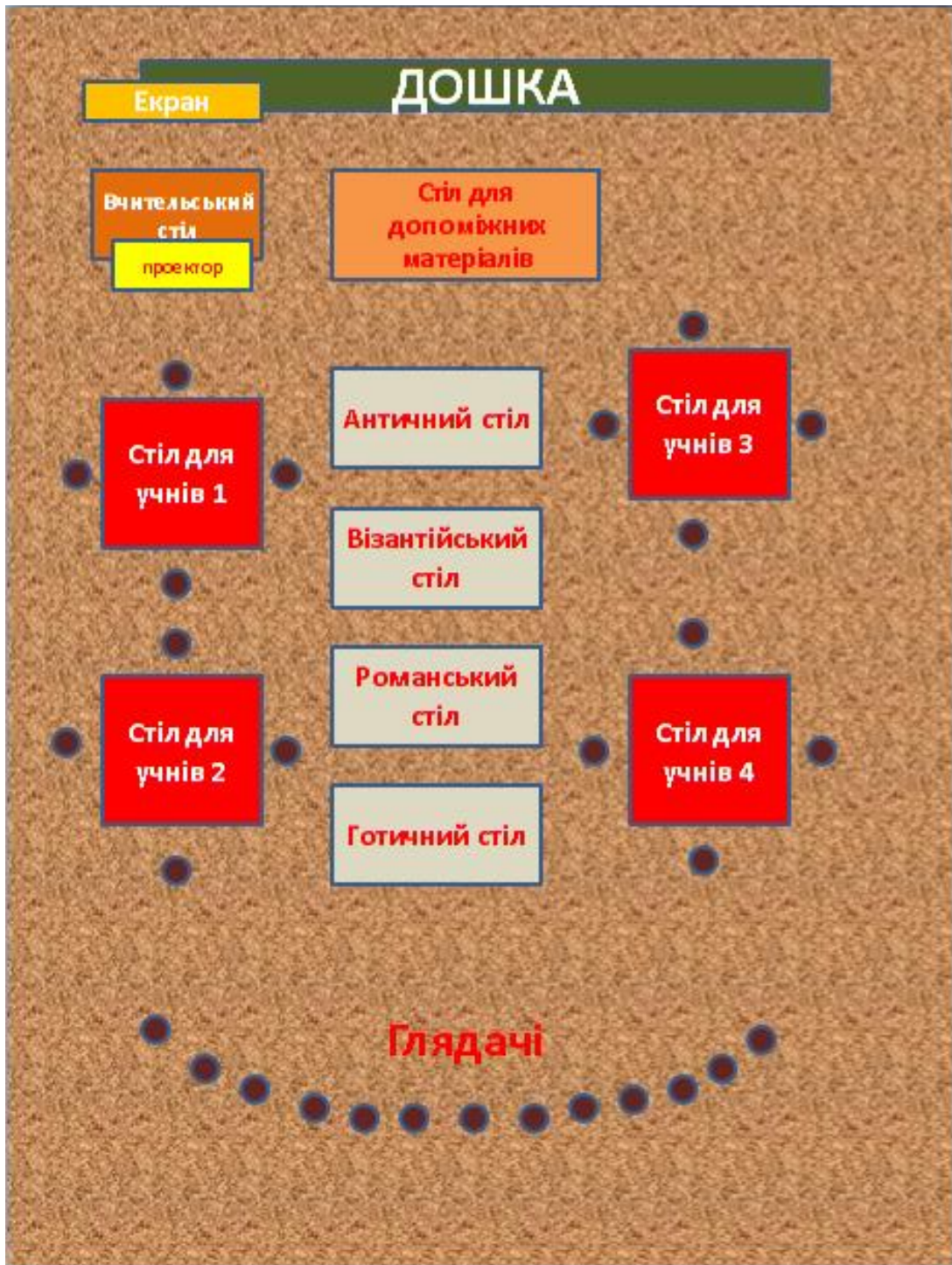
11

12

Мал.17

Додаток 5.
До прийому «Класифікація»

	Античність	Візантійський	Романика	Готика
1	V ст. до н.е.	VI ст.	XII ст.	XIVст.
2	Ордер	Константинополь	Товсті стіни	Великі вікна
3	Парфенон	Костянтин	Вузькі вікна	Вітражі
4	Афіна	Купольна базиліка	Прості геометричні об'єми	Вікно-роза
5	Фідій	Мозаїка	Захисна функція	Вертикальність, висотність
6	Поліклет	988 р.	Латинський хрест	Стрілчасте склепіння
7	Акведук	Десятинна церква	Аркатурні пояси	Стрілчаста арка
8	Базиліка	Софія Константинопольська	Хрестоподібні склепіння	Перспективний стрілчастий портал
9	Колізей	Софія Київська	Вормський собор	Нотр –Дам де Парі
10	Пантеон	Параболічні куполи	Пізанський собор	Міланський собор
11	Дорійський одер	Оранта	Хотинська фортеця	Кельнський собор
12	Скопас	«Скоморохи»	Кам'янець- Подільська фортеця	Гострі шпилі
13	Зевс	Христос- Пантократор	Мукачівський замок	Ажурні кам'яні стіни
14	Артеміда	П'ятницька церква у Чернігові	Замок Каркассон	Хрестоподібний план
15	Іонійський ордер	Юстиніан	Суворі інтер'єри	Ам'єнський собор

Додаток 6
Ескізи інтер'єрів

Ескіз –розмітка (без елементів інтер'єру)

Готовий ескіз з виконаними вставками

Готові ескізи (візантійський, романський, готичний стилі)

